

fonds i den forløbne Arrække have tabt ved at forsikre de svagelige Lærere; er det Tilfældet, at f. Eks. Manders Amt skulde have tabt over 3,300 Kr., saa er det dog den bagvendte Verden, at af det Tab, det har haft derpaa, har det betalt Bonus af over 2,300 Kr. Det er det, man kalder en daarlig Forretning, at give en Bonus af 2,300 Kr. paa et Tab af 3,300 Kr. Jeg tror ikke, det er heldigt i en Tid, hvor man, og med Rette, klager over, at der kastes saa mange Byrder over paa Landbruget. Lad det ogsaa være en lille Byrde, som her er Tale om — det er dog en Byrde, Princippet er der. Det forekommer mig, at der ikke er det mindste i Vejen for, at enten Staten tager den eller, som antydet af første ærede Taler, den kongelige Livrenteanstalt. Den kongelige Livrenteanstalt kan langt bedre betale Bonus af den Indtægt, den — for saa vidt man kan sige saa — har haft ved ikke at forsikre Lærerne, end Skolefondene af det Tab, de have haft ved at forsikre dem. — Jeg tillader mig attsaa at bede et eventuelt Udvalg om at staffe nærmere Oplysninger om, hvor stort det Tab gennemgaaende er, som Skolefondene have haft siden 1856.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Bovs): Jeg tilstaar, det har forbauet mig, at man i Anledning af dette Lovforslag atter har rejst det principielle Spørgsmaal. Det forekommer mig, med Hensyn til, hvad den første ærede Taler bemærkede, at det egentlig ikke kan siges, at Lovforslaget i 1891, da det blev vedtaget her i Tinget, blev jaget igennem, fordi der ikke blev nedsat Udvalg. Der foregik i alt Fald en meget udførlig Behandling af Sagen baade ved 2den og 3dje Behandling, og den ærede første Taler var blandt dem, der stillede Forslag om den Ordning, at Bonus og ogsaa for disse Læreres Vedkommende skulde udbetales af Statskassen. For saa vidt det ærede Medlem derfor erkender, at dette Spørgsmaal er afgjort ved den tidligere Afstemning, og at det derfor ikke nu vilde være praktisk igen at komme ind paa den Udvej at lade Bonus til de paagældende Skolelærere udbetales af Statskassen, saa synes det mig, at det ærede Medlem lige saa vel kunde erkende, at Hovedspørgsmaalet er afgjort ved den tidligere Forhandling, nemlig at Skolefondene komme til at udbetale det.

Jeg skal nu betræfte, at den Udvej at lade Statskassen betale lige saa lidt nu kan rejsses eller tænkes gennemført som i 1891, idet denne Ordning vil paa det bestemteste blive afvist af Finansministeren af samme

Grunde, som han den Gang udtalte i dette høje Ting. For mig stiller det sig saaledes, at dette Lovforslag virkelig er en naturlig Konsekvens af, hvad der blev vedtaget i 1891. Man var den Gang omtrent enig om, at et egentligt Retstrav havde Skolelærerne ikke, men et Villighedstrav. Man var ogsaa enig om, at den Ordning, som Loven af 1856 indeholdt for Skolefondene, var en Ubillighed, og derfor blev der gjort den væsentlige Forandring ved Loven af 1891 i dette Punkt, at de for Fremtiden bleve fri for disse svagelige Skolelæreres Forsikring. Man mente ved den endelige Afstemning i Tinget ikke at kunne komme fra, at Lærerne havde et Villighedstrav, som Skolefondene, hvor meget de end kunde sukke over Loven af 1856, dog heller ikke i Kraft af Konsekvenserne af denne Lovs Bestemmelse kunde komme bort fra. Naar det ærede Medlem, der først havde Ordet, i sin hele Fremstilling væsentlig gik ud paa at angribe Loven af 1856 og paavise de stadelige, byrdefulde og uheldige Konsekvenser, den havde haft, skal jeg sige, at dem kan man gerne indrømme — og det er jo ogsaa indrømmet af Lovgivningsmagten i 1891 — men for Fortidens Vedkommende var Loven der attsaa, om det end var en haard og ubillig Lov, og det er Konsekvenserne af, hvad der var Lovgivningsmagtens Regel, der ere blevne dragne i dette Lovforslag. Med Hensyn hertil synes det mig heller ikke at være uden Betydning, at det Beløb, som der her er Tale om, dog er et forholdsvist lille Beløb.

Det ærede Medlem omtalte med Tilslutning af den anden ærede Taler Muligheden af en Udvej, hvorved Skolefondene skulde slippe, nemlig derved, at alle disse Forpligtelser ogsaa mod de nuværende Lærere overføres paa Livrenteanstalten, og mente under Hensyn til en tidligere Ministers Udtalelser, at det maatte Lovgivningsmagten dog let kunne bestemme, og at det maatte være mig som Kultusminister ligegyldigt, hvem der betaler denne Bonus. Jeg indrømmer naturligvis, at naar Lærerne blot saa Bonus, er det mig som Undervisningsminister ligegyldigt, hvorfra den kommer; men jeg vil udtale, at det dog noget har forbauet mig, at man fra et almindeligt juridisk eller lovgivningspolitisk Standpunkt kan tænke sig, at man paa den Maade kunde gribe ind i bestaaende privatretlige Forhold, saaledes at man sagde: Skønt en Kontrakt, ganske vist under Lovgivningstvang, er indgaaet mellem a og b med dens Fordele og Byrder, vælter vi disse sidste over paa en aldeles uvedkommende c, uagtet denne ikke er villig til at overtage dem. Forudsat, at Livrenteanstalten